

Region Syddanmark

GRØN OMSTILLING

2022

FORORD

Region Syddanmark har gennem de seneste år haft fokus på at reducere sit klimaaftryk med ambitiøse målsætninger inden for bl.a. energi, transport, fødevarer og affald. Disse målsætninger dækker dog kun en mindre del af regionens samlede klimaaftryk. Langt størstedelen af klimaaftrykket stammer fra indkøb af varer og tjenesteydelser (ca. 75%) samt byggeri og vedligehold (ca. 20%). Regionsrådet har derfor besluttet, at regionens samlede udledning af klimagasser skal reduceres med mindst 35%, inden 2030 ift. 2020. Det svarer til omkring 250.000 ton CO₂-ækvivalenter (CO₂-ækv.).

I forlængelse heraf præsenterer Affrapportering på Grøn Omstilling 2022 resultater for regionens samlede udledning af klimagasser, altså inkl. de udledninger, som stammer fra indkøb og byggeri m.v. Rapporten er inddelt i to overordnede afsnit.

35%

Region Syddanmarks samlede klimaaftryk skal reduceres med mindst 35% inden 2030.

Første del omhandler energi, transport, direkte udledning af klimagasser, fødevarer og affald, der alle bygger på et datagrundlag baseret på fysiske enheder, altså kWh, kørte km og kg. Her viser resultaterne bl.a., at elforbruget er faldet med 3,6% fra 2020 til 2022, det klimakorrigerede varmeforbrug er faldet med 5,9%, den samlede affaldsmængde er faldet med 6% og klimaaftrykket fra fødevarerforbruget er faldet med 3,6%.

2020 – 2022

Så meget faldt forbruget af elektricitet

↓ **3,6%**

Så meget faldt det klimakorrigerede varmeforbrug

↓ **5,9%**

Så meget faldt den samlede affaldsmængde

↓ **6,0%**

Så meget faldt klimaaftrykket for fødevarer

↓ **3,6%**

Den anden del af rapporten indeholder resultater for byggeri og vedligehold samt varer og tjenesteydelser. Resultaterne indikerer, at klimaaftrykket forbundet med byggeri og vedligehold samt indkøb af vare og tjenesteydelser overordnet set er faldet siden 2020. Dette skyldes især en nedgang i mængden af byggeprojekter og indkøb af pandemiværnemidler som følge af Covid-19.

Tallene for disse områder skal dog tages med forbehold, da de er behæftet med store usikkerheder på nuværende tidspunkt. Beregningerne er baseret på økonomiske data og grove estimater for forskellige branchers klimaaftryk pr. krone. Dette betyder, at jo flere penge vi bruger, jo højere vil klimaaftrykket blive beregnet til at være. Dette er den mest anvendte metode til at udarbejde klimaregnskaber på, både nationalt og internationalt, hvor der ikke findes et bedre datagrundlag.

For en nærmere beskrivelse af datagrundlaget, beregningsmetoderne og hvilke usikkerheder, de indebærer, henvises til Bilag 1. Forbedring af datagrundlaget for dette område er et stort fokusområde de kommende år regionalt og nationalt, og det forventes, at grundlaget for opgørelserne vil blive styrket i de kommende års rapporteringer.

Med ovenstående forbehold in mente, er det samlede klimaregnskab for Region Syddanmark i 2022 beregnet til at være ca. 695 kton CO₂-ækv., hvilket svarer til en reduktion på ca. 5% siden baselineåret 2020.

Siden reduktionsmålet på de mindst 35% blev vedtaget i 2022, har Region Syddanmark igangsat en lang række projekter, der skal bidrage med viden og konkrete instrumenter til reduktion af klimaaftrykket. Derudover arbejdes der på at styrke den organisatoriske struktur for den grønne omstilling og skabe medejerskab og engagement ude på sygehusenhederne. Dette er bl.a. gjort ved, at der er udvalgt nogle ledområder, hvor sygehusene, socialområdet, psykiatrien og administrationen har fået tildelt et ansvar for at drive udvikling i den grønne omstilling på forskellige indsatsområder.

For at sikre en fokuseret indsats på de udvalgte hovedindsatsområder er der igangsat et arbejde med at få lave seks delstrategier. Delstrategierne skal bl.a. kortlægge, hvor der er det største potentiale, resultere i konkrete mål samt beskrive, hvordan der monitoreres på området. Delstrategierne vil blive forelagt til politisk behandling de kommende år, og indgå i fremtidige afrapporteringer på den grønne omstilling.

INDHOLD

06 Status på energi, transport, direkte udledninger af klimagasser, fødevarer og affald

07 Energi

13 Transport

16 Direkte udledning af klimagasser

18 Fødevarer

21 Affald

23 Status på byggeri og vedligehold samt varer og tjenesteydelser

26 Byggeri og vedligehold

28 Varer og tjenesteydelser

32 Det samlede klimaregnskab

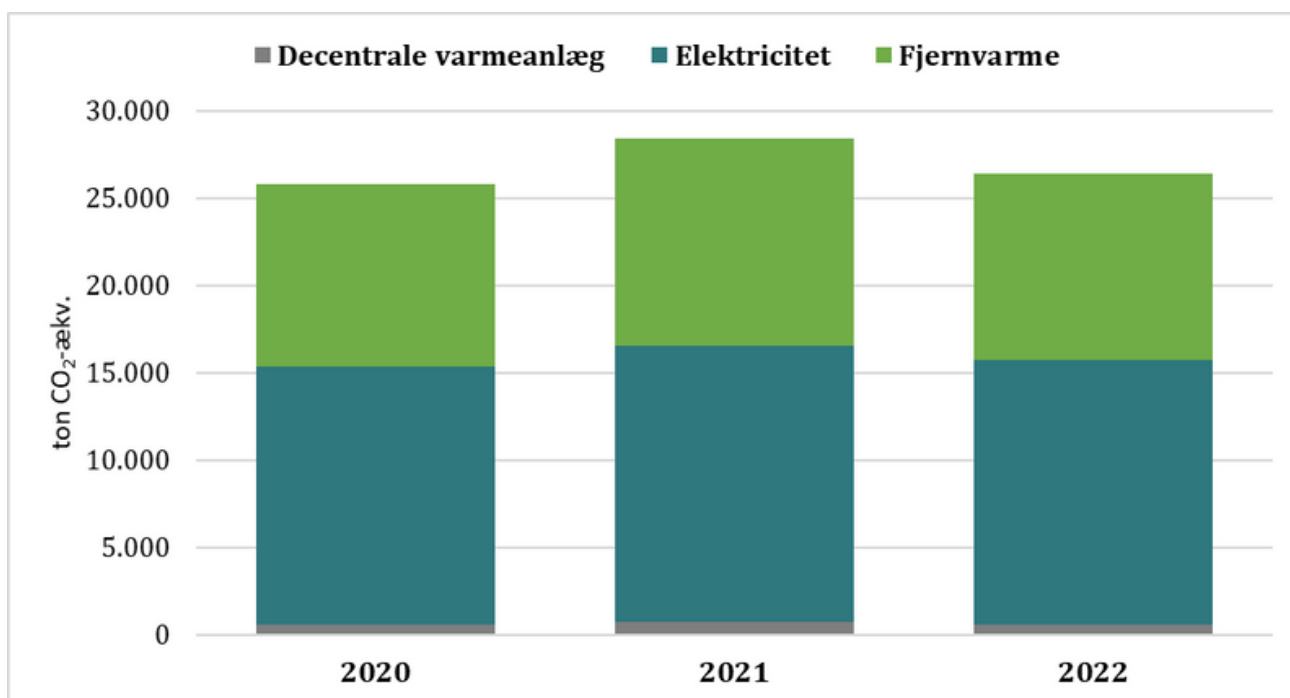
STATUS PÅ ENERGI, TRANSPORT, DIREKTE UDLEDNINGER AF KLIMAGASSER, FØDEVARER OG AFFALD

I dette afsnit er alle beregningerne baseret på Region Syddanmarks reelle forbrug i enten kWh, kørte kilometer eller vægt, som er omregnet til CO₂-ækv. Resultaterne herfor giver dermed et meget nøjagtigt billede af, hvordan klimaaftrykket har udviklet sig siden 2020 på det hvert enkelt område.

Energi

Klimaaftrykket for energi kommer som følge af regionens forbrug af elektricitet og fjernvarme samt et mindre forbrug af fossile brændsler til enkelte decentrale varmeanlæg ude på enhederne. Det samlede klimaaftryk fra regionens energiforbrug i 2022 var på 24.405 tons CO₂-ækv., hvilket svarer til en reduktion på 0,6% i forhold til 2020.

Figur 1: Energi

Region Syddanmarks klimaregnskab fra energiforbruget i 2020, 2021 og 2022.

Udviklingen i klimaudledningen fra Region Syddanmarks energiforbrug kan ses på Figur 1. Reduktionen i klimaaftrykket for energi skyldes i høj grad energiproduktionen fra regionens egne solcelleanlæg samt en målrettet indsats for at reducere regionens energiforbrug.

Det samlede energiforbrug for Region Syddanmark var 203 GWh i 2022, hvilket er en reduktion på 2,7% sammenlignet med 2020.

Eksempler på grøn omstilling

Regionen sænkede energiforbruget i fjerde kvartal 2022

Det skyldes lavere temperaturer i administrative arealer, ingen unødvendig belysning, kortere fyringssæson og stor opbakning til energisparende vaner blandt medarbejderne.

En delstrategi for "Klimaoptimeret energiforbrug" er på vej til regionsrådet senere i 2023. Delstrategien skal målrette arbejdet med at optimere regionens energiforbrug og at reducere klimaaftrykket herfra.

Når klimaaftrykket for energi kun falder med 0,6%, på trods af store energibesparelser og mængden af egenproduceret solenergi, skal det ses i sammenhæng med, hvor grøn energien fra forsyningsnettene er.

Dette vil blive nærmere beskrevet i de næste afsnit.

ELEKTRICITET

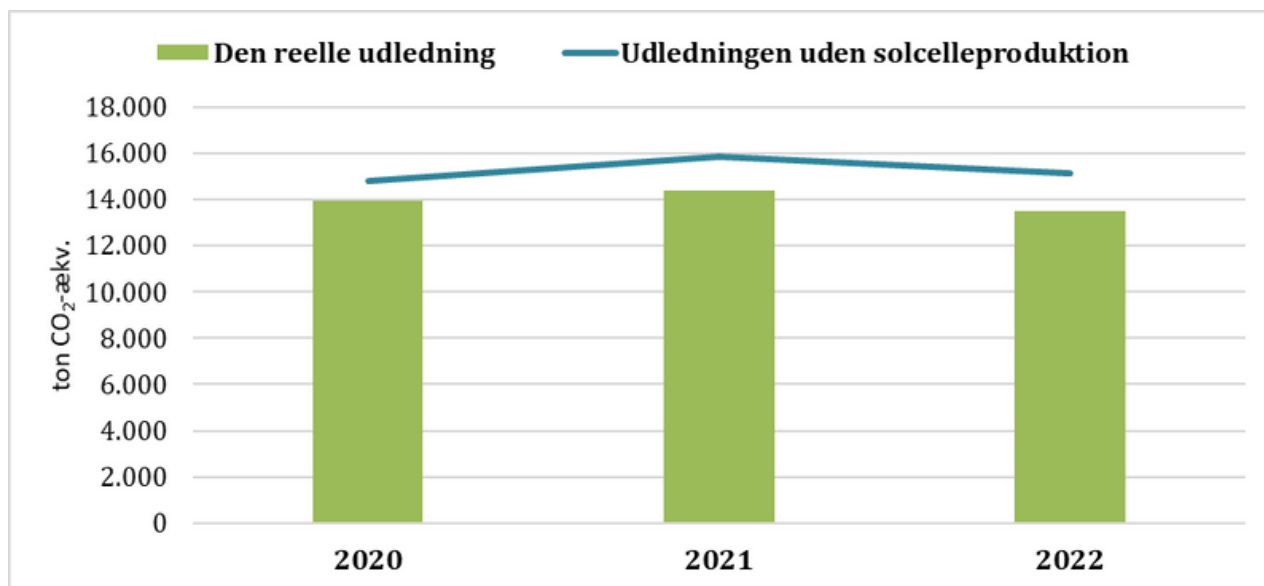
Elforbruget i Region Syddanmark er faldet med 3,6% fra 2020 til 2022. CO₂-udledningen fra elforbrug er dog ikke faldet tilsvarende, da regionen fortsat køber det meste af sin el fra det nationale forsyningsnet, hvor CO₂-udledningen pr. kWh er steget siden 2020.

CO₂-udledningen fra det nationale forsyningsnet har generelt været faldende siden 2018, men oplevede en stigning i 2021. I 2021 havde Danmark generelt et højt elforbrug i samtidig med, at det var et dårligt sol- og vindår. Derfor var forbruget af især kul, men også gas, højt i den nationale forsyning, hvilket medførte at CO₂-udledningen pr. kWh lå højt i 2021. 2022 har været et betydeligt bedre vind- og solår for Danmark, hvorfor CO₂-udledningen pr. kWh i det danske forsyningsnet igen er faldet lidt, dog ligger CO₂-udledningen pr. kWh stadig højere i 2022 end i 2020^[1]^[2].

[1] Miljødeklaration 2021 [2] Miljødeklaration 2022

I 2022 har regionens solcelleanlæg haft en rekordhøj elproduktion, som erstatter el fra forsyningsnettet. Figur 2 viser CO₂-udledningen fra regionens elforbrug for hhv. 2020, 2021 og 2022. Den blå kurve viser den CO₂-udledning, der ville have været, hvis hele elforbruget var blevet dækket af det nationale forsyningsnet, og de grønne søjler viser den reelle udledning, der var, idet regionens egen elproduktion fra solcellerne er modregnet i forbruget.

Figur 2: Elektricitet

CO₂-udledning fra Region Syddanmarks elforbrug for 2020, 2021 og 2022. Den blå kurve angiver, hvordan CO₂-udledningen havde været, såfremt regionen ikke havde en egenproduktion af vedvarende energi. De grønne søjler angiver regionens reelle udledning, når elproduktionen fra regionens solceller modregnes i forbruget.

Såfremt regionen ikke havde haft en egen elproduktion fra solcelleanlæg, ville den samlede CO₂-udledning fra regionens elforbrug være steget med 2,6% fra 2020 til 2022. Med regionenes opsætning af solcelleanlæg endte den reelle CO₂-udledningen for regionens elforbrug i 2022 med at være omkring 13.478 ton CO₂-ækv., hvilket er en reduktion på 3,4% siden 2020.

Region Syddanmarks energiproduktion fra solceller

I 2022 producerede regionens solcelleanlæg næsten 10 GWh, hvilket svarer til omtrent 11% af regionens eget elforbrug.

Energien, der produceres fra regionens solceller erstatter el fra forsyningsnettet, der har et højere klimaaftryk pr. kWh. Regionens solceller bidrog således til en reduktion i CO₂-udledningen på 1.682 tons i 2022. Produktionen i 2022 er næsten fordoblet sammenlignet med 2020. En væsentlig del af forklaringen på den rekordstore produktion skal findes i den udbygning af kapaciteten, der har fundet sted. Derudover havde Danmark også hele 1.884 solskinstimer i 2022, hvilket er højere end både 2020 og 2021 med hhv. 1.819 og 1.640 solskinstimer [3].

Region Syddanmark ønsker fortsat at udbygge sin kapacitet på solcelleområdet. Aktuelt opfører regionen yderligere 23.500 m² solceller på terrænet ved Nyt OUH. Anlægget forventes færdigt i løbet af 2023.

Eksempler på grøn omstilling

Parkeringspladser overdækkes med solceller

Et parkeringsanlæg overdækket med solceller er på vej til Specialsygehus Sønderborg. Solcellerne vil mindske regionens samlede CO₂-udledning med 72 tons.

De fleste af regionens egnede tage er allerede dækket med solceller. I den kommende tid vil der blive afsøgt nye muligheder for at opsætte flere solceller.

Aktuelt undersøger regionen, om det er muligt ved Sønderborg Sygehus, hvor det søges at overdække en stor del af de ca. 9.000 m² åbne parkeringsarealer med solceller.

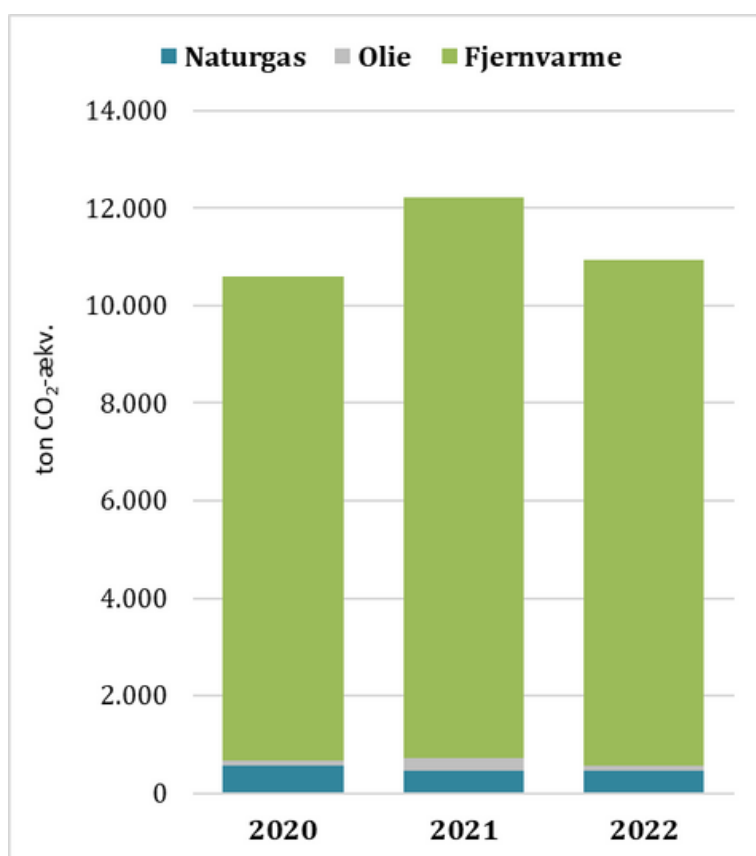
Ligeledes indgår det i idéoplægget til et nyt lager i Esbjerg at etablere 1800 m² solceller.

[3] Kilde: "Tekst, kort og nøgletal - Sammendrag af året 2022" - Danmarks Meteorologiske Institut

VARME

Klimabelastningen forbundet med regionens varmeforbrug var i 2022 på 11.261 ton CO₂-ækvivalenter, hvilket er en stigning på 2,3% siden 2020.

Varmeforbruget i Region Syddanmark er i meget høj grad dækket af fjernvarme. Kun 2,4% af forbruget dækkes af fossile kilder i form af olie og naturgas. Figur 3 viser udviklingen af de forskellige varmekilders klimaaftryk.

Figur 3: Varme

Region Syddanmarks klimaregnskab for varmeforbrug i 2020, 2021 og 2022.

Stigningen skyldes primært, at varmeforbruget var højere i 2022 sammenlignet med 2020. Det samme gør sig gældende for 2021, hvor klimaaftrykket var signifikant højere end de andre år.

Varmeforbruget afhænger i høj grad af, hvordan vejret har været det pågældende år, hvilket kan gøre det svært at sammenligne det direkte forbrug på tværs af årene.

Årene 2022 og særligt 2021 var koldere end 2020, hvilket har betydet et øget behov for opvarmning af regionens ejendomme.

Varmeforbruget kan klimakorrigeres for at tage højde for varierende vejr- og temperaturforhold. Gøres dette for regionens varmeforbrug, har det været støt faldende siden 2020 med en reduktion på 5,9% i 2022 sammenlignet med 2020.

Eksempler på grøn omstilling

Skift fra oliefyr til jordvarme barberer CO₂-udledningen med 85 procent

For at nedbringe udledningen af CO₂ omlægger to sociale institutioner deres varmforsyning fra oliefyr til jordvarme og fra naturgas til fjernvarme.

Eksempler på grøn omstilling

Kølevand fra scannere varmer patientstuer op

På OUH Odense udvikler 13 store scannere masser af varme. Kølevandet bruges til at varme patientstuer og kontorer op med.

Varmeforbruget i Region Syddanmark er i meget høj grad dækket af fjernvarme. Fjernvarme er en attraktiv måde at forsyne regionen med varme på, da fjernvarmeforsyningen selv har som mål at være fossilfri i 2030. Emissionsfaktorerne for fjernvarme har generelt været faldende gennem den seneste lange årrække.

Forbruget af naturgas i Region Syddanmarks varmforsyning har været faldende siden 2020, og var 19,6% lavere i 2022 sammenlignet med 2020. Forbruget af olie til opvarmning er derimod steget med 1,8% siden 2020. Regionen er i gang med at udfase de fossile brændsler olie og naturgas helt i både varme- og procesenergiforsyningen. En betydelig del af disse projekter forventes implementeret i løbet af 2023.

19,6%

Region Syddanmarks forbrug af naturgas er reduceret med 19,6% siden 2020.

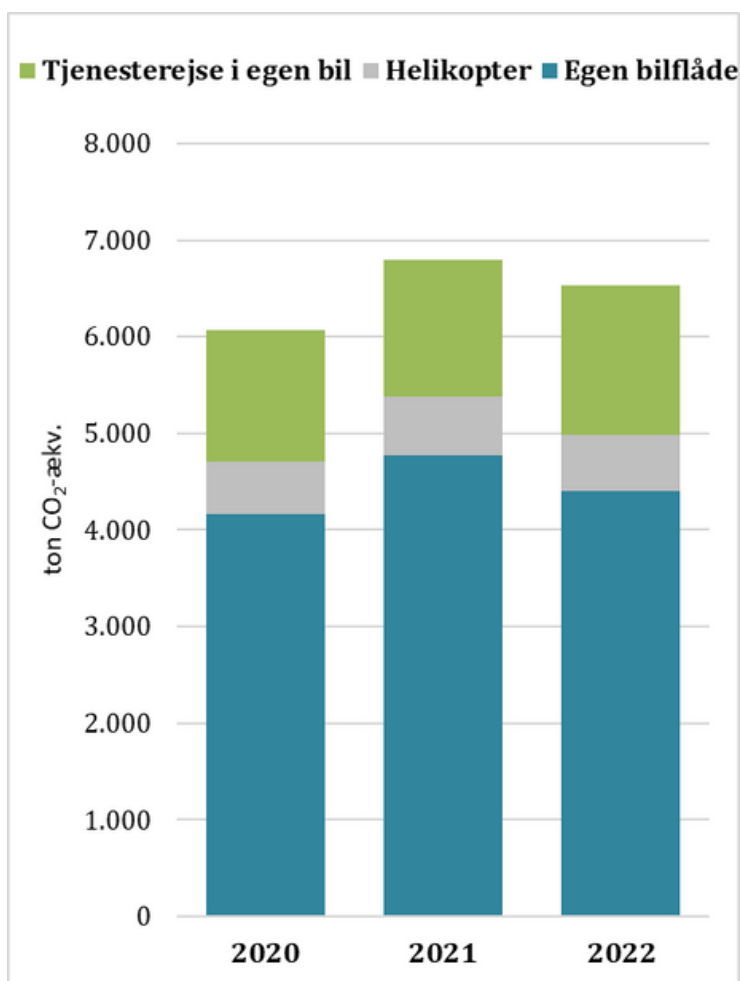
Transport

Region Syddanmarks klimaaftryk fra transport stammer primært fra kørsel i regionens egne køretøjer. Derudover er der en del tjenestekørsel i medarbejdernes egne biler samt transport af patienter med lægehelikopter til regionens sygehuse. Figur 4 viser fordelingen af CO₂-udledningerne fra transport.

På trods af en større andel af elbiler i regionens egen og de ansattes private bilflåde viser klimaregnskabet for transport en stigning på omkring 7,5% siden 2020, svarende til 6.527 ton CO₂-ækv.

En af årsagerne er, at Region Syddanmarks medarbejdere kørte over 13% flere kilometer i 2022 end i 2020. Det gælder på tværs af kørsel i regionens egne køretøjer og tjenestekørsel i private biler.

En delstrategi for "Effektiv og fossilfri kørsel og transport" er på vej til regionsrådet senere i 2023. Den skal adressere udfordringen med at reducere kørselsbehovet og gøre transporten fossilfri frem mod 2030.

Figur 4: Transport

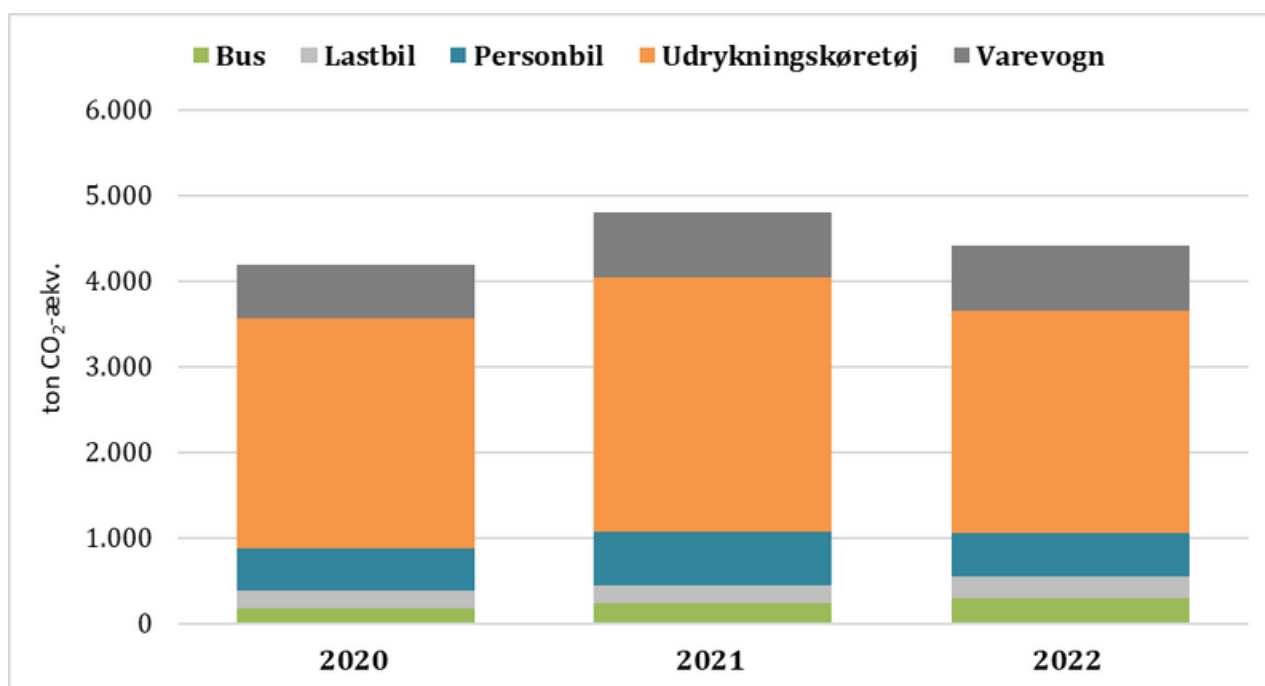
Region Syddanmarks klimaregnskab for transport i 2020, 2021 og 2022.

REGIONENS BILFLÅDE

Antallet af elbiler i Region Syddanmark er steget fra 42 i 2020 til 84 i 2022. Elbilerne udgør i dag 12% af virksomhedens samlede bilflåde.

I 2022 anskaffede regionen sig 33 nye køretøjer, dog er den samlede bilflåde mindre end i 2021, da regionen også afskaffede en del køretøjer. Dette bringer regionen op en samlet bilflåde på 690 køretøjer mod 654 i 2020 og 723 i 2021. Alle personbiler, der blev anskaffet i 2022, var eldrevne.

Den samlede CO₂-udledning fra regionens egne køretøjer kan ses på Figur 5. I 2022 var udledningen på 4.412 tons CO₂-ækv. Dette er en stigning i forhold til baseline året 2020, hvor udledningen var 4.197 ton CO₂-ækv. Stigningen på ca. 5% skyldes hovedsageligt, at regionens køretøjer har kørt væsentligt flere kilometer i 2022, end de gjorde i 2020.

Figur 5: Regionens egen bilflåde

Region Syddanmarks klimaregnskab for kørsel i egen bilflåde, fordelt på forskellige køretøjstyper i 2020, 2021 og 2022.

Udrykningskørslen er den primære bidragsyder til regionens samlede klimaregnskab fra transport. Udrykningskøretøjerne kører ofte ikke langt på literen, de kører mange kilometer på et år og er generelt svære at flytte fra diesel til alternative drivmidler, da de har en meget specialiseret funktion.

Der arbejdes dog på at udvikle udrykningskøretøjer med fossilfri drivmidler, der kan fungere i praksis, uden at det har en betydning for driftsikkerheden.

Der etableres i disse år forsøgsprojekter både her og i andre regioner med akutbiler og ambulancer.

12%

12% af den samlede bilflåde er elbiler

TJENESTEKØRSEL I EGNE BILER

En stor mængde tjenestekørsel foretager medarbejderne i deres private biler. CO₂-udledningen fra tjenestekørsel i egne biler lå i 2022 på 1.548 ton CO₂-ækv., hvilket svarer til en stigning på omkring 13,4% sammenlignet med 2020.

Årsagen skal findes i en stigning på i alt 1 mio. kørte km for tjenestekørsel i medarbejdernes private biler, hvilket bl.a. kan tilskrives, at der i 2020 var perioder, hvor folk primært arbejdede hjemmefra grundet Covid-19.

Regionen forventer, at der generelt kommer flere og flere el-biler i de private husstande, hvorfor tjenestekørsel i egne biler også vil blive grønnere pr. kørte kilometer fremover. Udviklingen forventes dog ikke at ske i samme hastighed som omstillingen af regionens egen bilflåde.

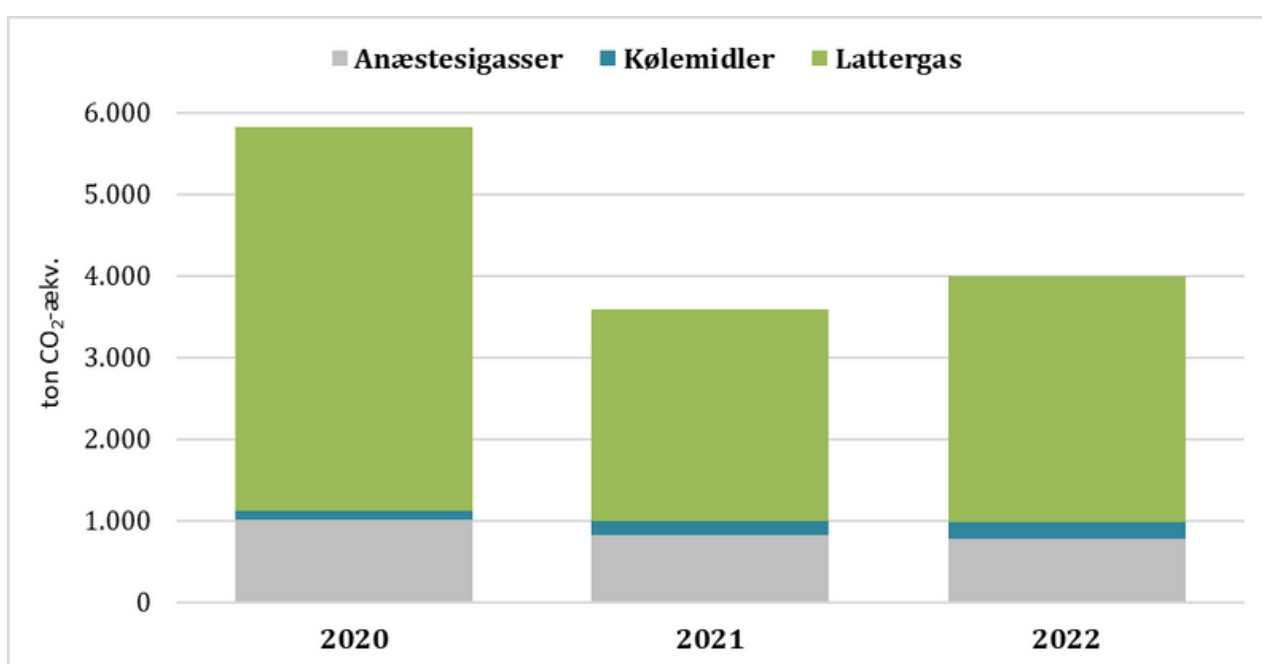
HELIKOPTERFLYVNING

Den Landsdækkende Akutlægehelikopterordning, der drives af de fem regioner i fællesskab, varetager regionens helikopterflyvninger. For helikopterflyvninger var klimaregnskabet på 575 ton CO₂-ækv. i 2022, hvilket er en stigning på omtrent 6%.

Årsagen til stigningen er, at antallet af årlige flyvetimer i Region Syddanmark er steget tilsvarende.

Direkte udledninger af klimagasser

Direkte udledning fra klimagasser dækker over de gasser, der bruges på klinikkerne, og som udledes direkte i atmosfæren under brug. Dette gælder for anæstesi- og lattergasser samt kølemidler. Figur 6 viser udviklingen i klimaaftrykket forbundet med forbruget af gasser.

Figur 6: Direkte udledning af klimagasser

Region Syddanmarks klimaregnskab den direkte udledning af klimagasser i 2020, 2021 og 2022, fordelt på anæstesigasser, kølemidler og lattergas

Det samlede klimaaftryk fra den direkte udledning af klimagasser er faldet med omkring 31% siden 2020 og endte på 4.002 ton CO₂-ækv. i 2022. Forbruget af og udledninger fra lattergas og anæstesigasser er reduceret siden 2020 med hhv. 36% og 24%. Forbruget af kølemidler er derimod steget til næsten det dobbelte.

Den fordoblede CO₂-udledning fra kølemidler skyldes til dels, at det overordnede forbrug af kølemidler er steget, men også at der generelt er brugt nogle mere klimabelastende gasser i 2022 sammenlignet med 2020.

31%

Den direkte udledning af klimagasser er faldet med 31%

Som en del af det videre arbejde med reduktionen af den direkte udledning fra gasser, vil regionen kigge på forbruget af lattergas og på muligheder for at reducere udledninger fra anæstesigasser ved at skifte til mindre klimatunge præparater.

Dette er bl.a. inspireret af de resultater fra projekter i Skotland, der blev præsenteret på regionsrådets studietur til Skotland tidligere i 2023.

Fødevarer

Klimabelastningen forbundet med fødevarerforbruget har generelt været faldende siden 2020. Den er faldet med sammenlagt ca. 3,6% siden 2020, og endte i 2022 med at være på 7.518 ton CO₂-ækv. Dette fald er højere, hvis man udelukkende kigger på sygehuskøkkenerne, der aktivt arbejder med at reducere madspild og lave mere klimavenligt mad. Faldet i klimaregnskabet for fødevarer er sket på trods af, at den samlede mængde af indkøbte fødevarer er steget med 7,5% i samme tidsinterval.

Eksempler på grøn omstilling

Kantine skærer oksekødet fra for klimaets skyld

Kantinen i regionshuset reducerede de første ni måneder af 2022 forbruget af oksekød med 56 procent og forbruget af svinekød og kylling med 12 procent.

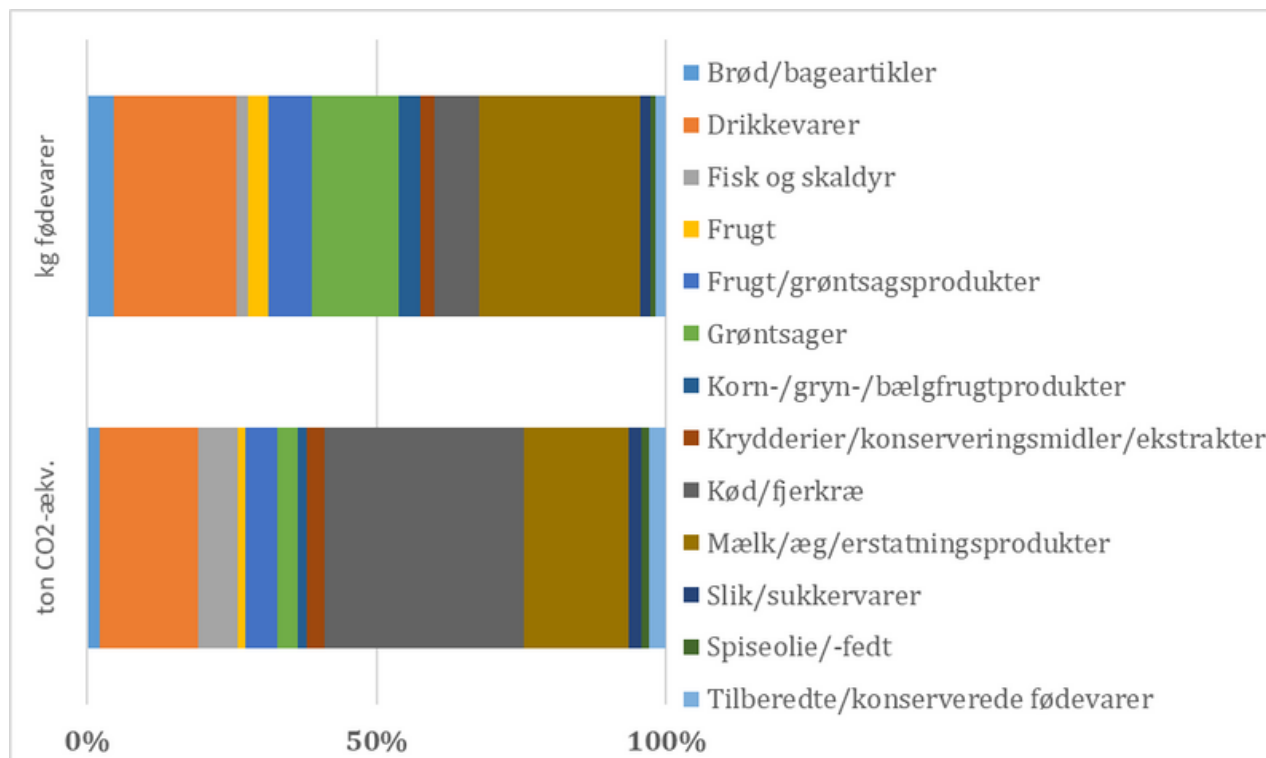
Hovedårsagen til, at klimaaftrykket fra fødevarer er blevet reduceret, er, at køkkenerne arbejder målrettet med at reducere forbruget af kød, herunder især forbruget af oksekød. Dog er forbruget af drikkevarer steget betydeligt, især forbruget af kaffe, saft og juice. Disse madvarer indgår typisk ikke i køkkenernes ansvarsområde.

Kaffe har et forholdsvis høj klimaaftryk, der ligger nogenlunde på niveau med svinekød. Derfor har det øgede forbrug af drikkevarer en negativ påvirkning på det samlede klimaaftryk for fødevarer i 2022.

26%

CO₂-udledningen fra oksekød er faldet med over en fjerdedel.

Figur 7 viser, at det primært er drikkevarer, kød og fjerkræ samt mejeriprodukter, der fylder i klimaregnskabet for fødevarer.

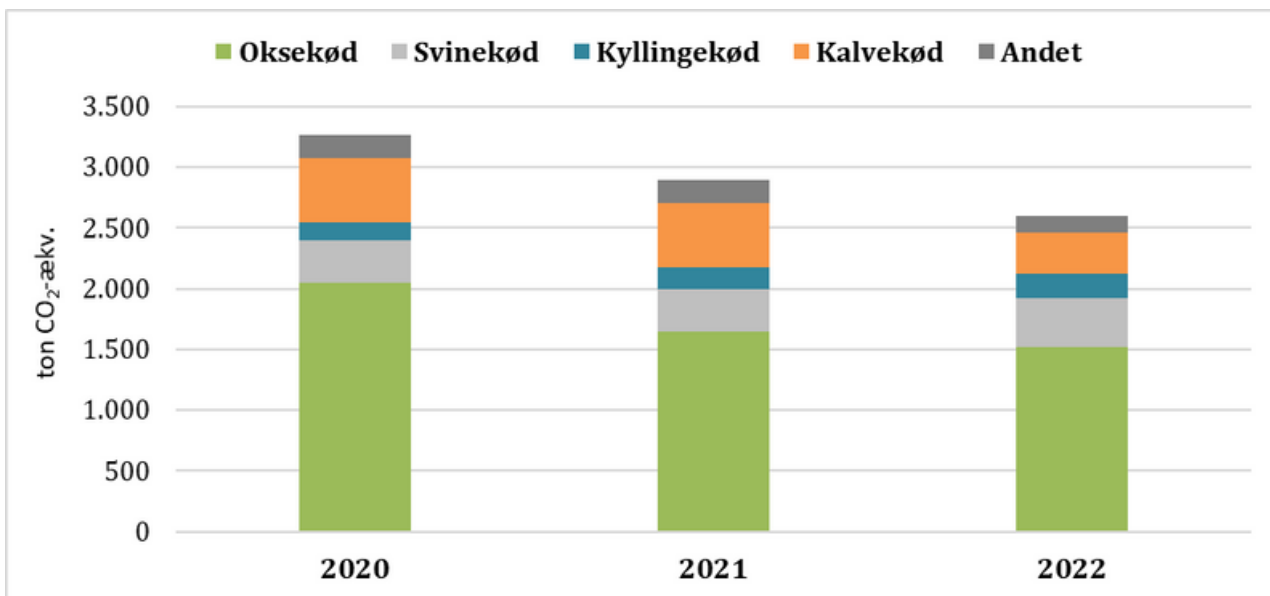
Figur 7: Fødevarer

Den øverste bjælke i figuren viser, hvor mange kg regionen køber af forskellige fødevarergrupper. Den nederste bjælke viser de respektive fødevarers procentvise bidrag til den samlede CO₂-udledning fra regionens fødevarerindkøb. Det fremgår, at CO₂-udledningen fra især gruppen kød/fjerkræ fylder meget i klimaregnskabet i forhold til den indkøbte mængde i kg.

For drikkevarer og mejeriprodukter skyldes det primært, at det også er de forbrugsområder, regionen køber mest af, og de fylder således hhv. 21% og 28% af forbruget i kg. Kød og fjerkræ fylder derimod kun 8% af forbruget i kg, men hele 35% af det samlede klimaregnskab for fødevarer.

Forbruget af kød og fjerkræ er steget med ca. 4,9% i 2022 sammenlignet med 2020, men klimaaftrykket for kød og fjerkræ er faldet med 20,5%. Dette skyldes at forbruget generelt er blevet omlagt til mindre klimabelastende kødtyper.

Figur 8 viser udviklingen i klimaaftrykket for de forskellige kødtyper.

Figur 8: Kød og fjerkræ

De forskellige kødtyper bidrag til den samlede CO₂-udledning inden for kategorien kød og fjerkræ for 2020, 2021 og 2022.

Klimaregnskabet for oksekød er faldet med ca. 26% fra 2020 til 2022, hvilket skyldes, at forbruget af oksekød er blevet erstattet af andre typer kød eller kødfrie alternativer. Klimaregnskabet for kyllingekød og svinekød er derfor steget en smule siden 2020 som resultat af et øget forbrug af disse typer kød frem for oksekød.

Ud fra et klimamæssigt perspektiv er dette klart at foretrække, da klimaaftrykket fra oksekød er ca. 15 gange større end fra kylling og næsten 8 gange større end fra svinekød [4].

Der blev i 2022 vedtaget en politik omkring ”Principper og mål for bæredygtige fødevarerindkøb og måltider i Region Syddanmark”, som skal være med til at understøtte regionens indkøbspolitik på fødevarerområdet.

[4] <https://denstoreklimadatabase.dk/>

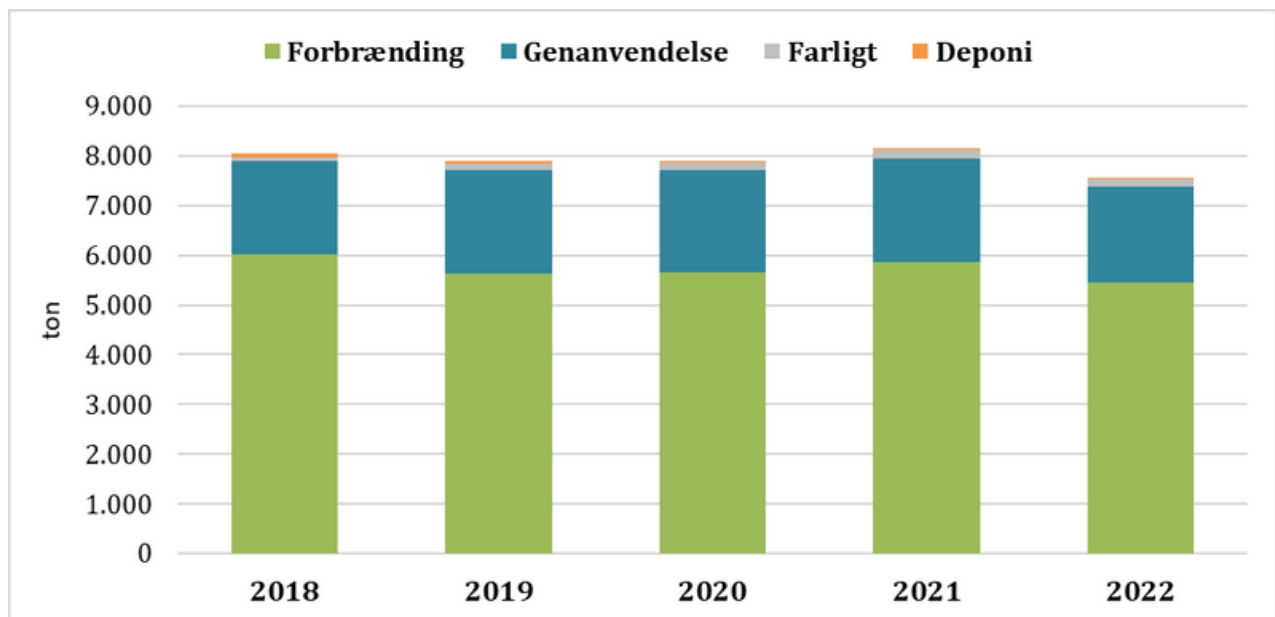
Affald

Regionsrådet har fastlagt en målsætning på affaldsområdet på 10% reduktion i affaldsmængde i 2030 sammenlignet med 2018. Årets resultat viser, at regionen er mere end halvvejs i mål med et fald på 6% i affaldsmængde ved udgangen af 2022.

26%

Over en fjerdedel af affaldet i Region Syddanmark bliver sendt til genanvendelse.

Som det kan ses på Figur 9, er affaldsmængden 337 ton mindre i 2022 end 2020 og 613 ton mindre end 2021.

Figur 9: Samlet affaldsmængde

Den samlede affaldsmængde for Region Syddanmark ekskl. socialområdet i perioden 2018 til 2022.

Den opgjorte affaldsmængde er eksklusiv socialområdet, da der på nuværende tidspunkt ikke er data tilgængelig for affaldsområdet der.

I 2022 var den samlede genanvendelsesprocent i Region Syddanmark 26%, mens andelen af affald, der blev sendt til forbrænding, udgjorde 72%. Ca. 2% af affaldet var farligt affald, mens under 0,1% af affaldet blev sendt til deponi.

Figur 10 viser fordelingen af den samlede affaldsmængde, der er blevet sendt til genanvendelse.

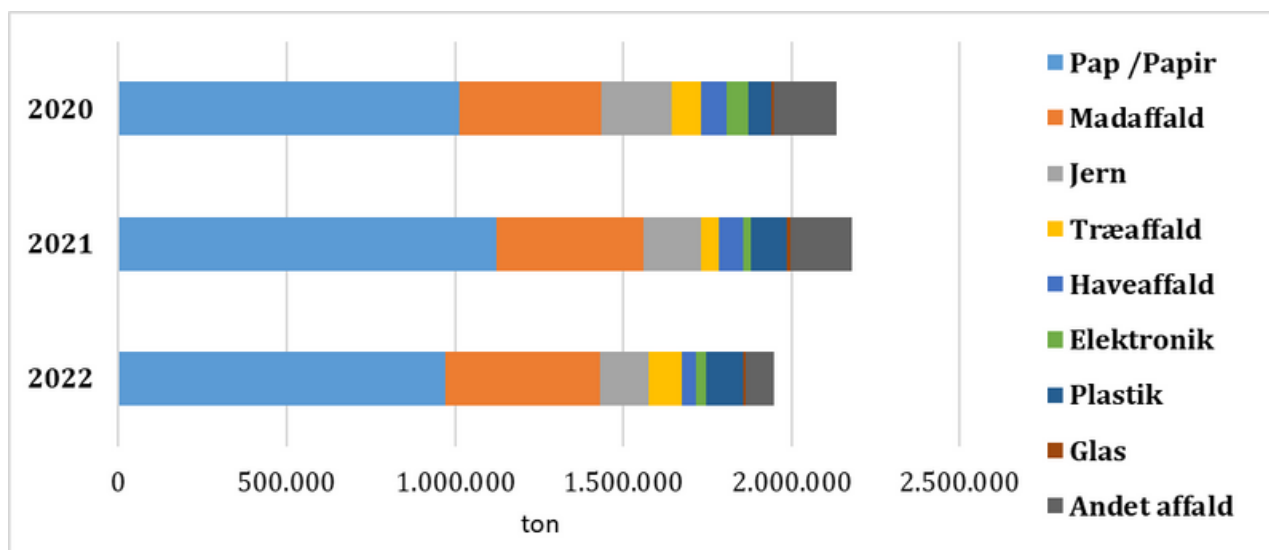
Den samlede mængde genanvendt affald er faldet en smule i 2022. Dette skal dog ses i lyset af, at den samlede affaldsmængde i 2022 også har været lavere.

Eksempler på grøn omstilling

Regionen stiller krav til emballage

Alle de varer, Region Syddanmark køber, er pakket ind i emballage. Nye kriterier betyder mindre emballage og dermed også mindre affald.

Figur 10: Genanvendelse af affald

Den samlede mængde genanvendt affald i Region Syddanmark, fordelt på forskellige fraktioner for hhv. 2020, 2021 og 2022.

Genanvendelsesprocenten for affald har ligget nogenlunde stabilt på 26% siden 2020.

STATUS PÅ BYGGERI OG VEDLIGEHOLD SAMT VARER OG TJENESTEYDELSER

Langt størstedelen af regionens klimaaftryk stammer fra indkøb af varer og tjenesteydelser (ca. 75%) samt byggeri og vedligehold (ca. 20%). Derfor besluttede Regionsrådet i maj måned 2022, at udvide beregningsgrundlaget for regionens samlede klimaaftryk, så det nu omfatter indkøb og byggeri. Samtidigt vedtog Regionsrådet en målsætning om at reducere CO2 udledningerne med mindst 35% inden 2030 ift. 2020.

Region Syddanmark er i fuld gang med at øge indsatsen for at reducere klimaaftrykket forbundet med det forbrug, der er inden for byggeområdet og indkøb af varer og tjenesteydelser. Konkret har regionen igangsat en lang række projekter, der skal generere viden om hvor, hvordan og hvor meget, vi kan reducere klimaaftrykket for forbruget. Arbejdet med at igangsætte projekter forventes at intensiveres i de kommende år.

De kommende år vil antallet af projekter stige og for at sikre en overordnet styring af projekterne, har regionsrådet besluttet, at der skal udarbejdes seks delstrategier, som skal sætte retning for projekterne. Formålet med delstrategierne er desuden at afdække det samlede potentiale for nedbringelse af klimaaftrykket på de enkelte områder samt bidrage til, at relevante initiativer kan deles på tværs af enhederne.

DELSTRATEGIER

- 01. KLIMAOPTIMERET ENERGIFORBRUG**
- 02. EFFEKTIV OG FOSSILFRI KØRSEL OG TRANSPORT**
- 03. LÆGEMIDLER OG ANÆSTESIGASSER**
- 04. KLINISKE OG ØVRIGE FORBRUGSVARER**
- 05. MEDICOTEKNISK Udstyr OG IT**
- 06. BÆREDYGTIGT BYGGERI**

Som et supplement til delstrategierne er der udvalgt en række leadområder, der skal være med til at fordele ansvaret for de centrale indsatsområder mellem sygehusenhederne, samt sikre forankring af udviklingsarbejdet tæt på praksis.

Enhederne har således lead på hver deres områder, hvor de er ansvarlige for at igangsætte og implementere forskellige projekter. Fremover vil disse projekter indgå i Afrapportering på Grøn Omstilling. Opfølgningen på de enkelte leadområder skal være med til at give et mere tydeligt billede af, hvordan udledningen af klimagasser fra Region Syddanmarks forbrug ser ud, samt hvordan det udvikler sig frem mod 2030.

På den måde kvalificeres datagrundlaget, der ellers baserer sig på økonomiske data, som giver et mere usikkert resultat i klimaregnskabet.

Kimaberegningerne for områderne byggeri og vedligehold, samt varer og tjenesteydelser er baseret på økonomiske data. Det har den konsekvens, at jo flere penge vi bruger, jo højere vil klimaaftrykket blive beregnet til at være. Dette er den mest anvendte metode til at udarbejde klimaregnskaber på, både nationalt og internationalt, hvor der ikke findes et bedre datagrundlag.

Økonomisk fundere klimaberegninger er forbundet med flere usikkerheder. Bl.a. vil udsving i indkøbspriser påvirke udgifterne og dermed også det beregnede klimaaftryk, uden at priserne nødvendigvis er relateret til ændringer i produkternes klimaaftryk. Derudover vil indkøb af mere klimavenlige produkter ikke slå igennem i regnskabet, hvis udgifterne til de enkelte varegrupper er uændrede. Det skyldes at nogle varer bliver købt i meget store mængder, mens andre varer reduceres i takt med mindre aktivitet.

I 2022 har der været en rekordhøj inflation i Danmark, hvilket har betydet, at nogle varer har været markant dyrere end de var i baselineåret 2020. Når klimaberegningerne baseres på økonomiske data, vil en stigning i beløbet resultere i en stigning i det beregnede klimaaftryk. Der er derfor forsøgt at korrigere for inflation i beregningerne, men der vil stadig være nogle usikkerheder forbundet med inflationen. For en nærmere beskrivelse af datagrundlaget, beregningsmetoder og hvilke usikkerheder det indebærer, henvises til Bilag 1.

Resultaterne fra klimaregnskabet i følgende afsnit skal derfor tages med forbehold og betragtes som bedste bud, der følger de internationale standarder for, hvordan klimaaftrykket fordeler sig inden for de forskellige kategorier, samt hvordan det har udviklet sig i perioden 2020 til 2022. Der bliver fortløbende arbejdet intenst på tværs af regioner, staten og internationalt med at forbedre datagrundlaget til denne type beregninger og reducere usikkerhederne forbundet med beregningerne.

LEADOMRÅDER

giver ejerskab og ansvar

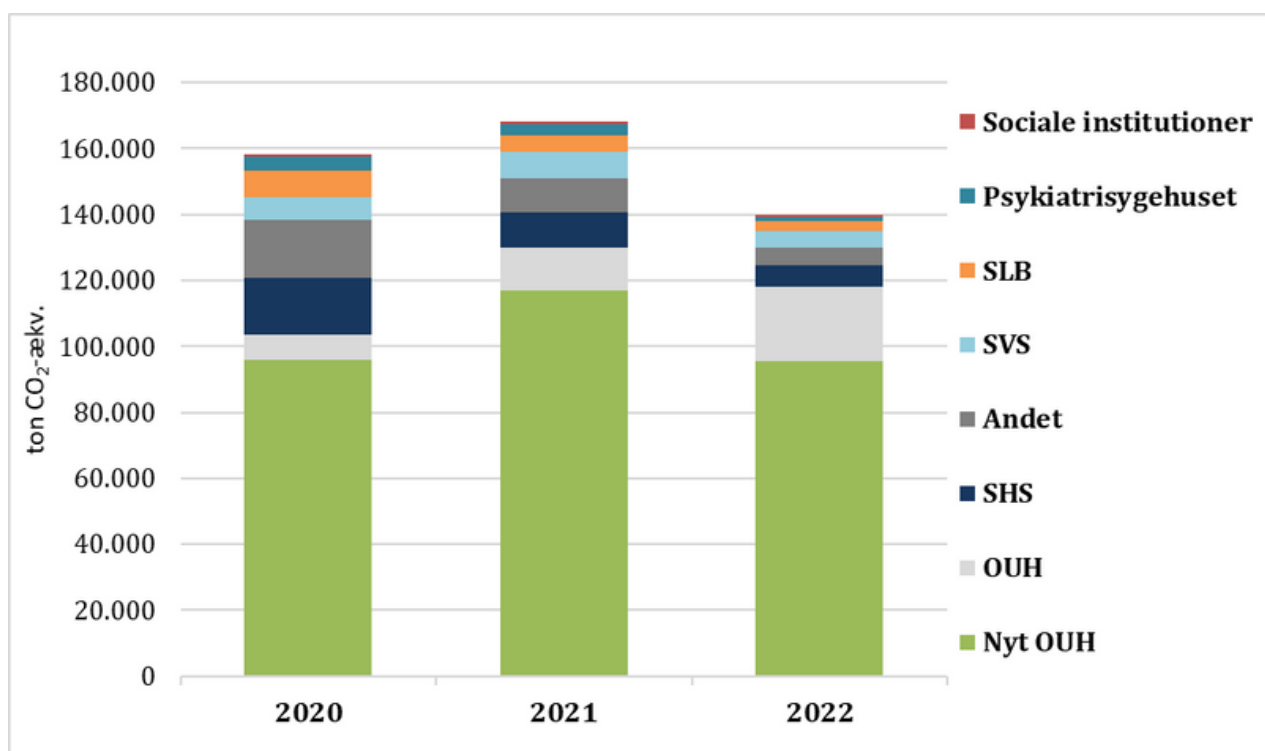
forankrer den grønne omstilling i praksis

sikrer vidensdeling og effektivitet

Byggeri og vedligehold

Anlæg og vedligehold af bygninger i regionen fylder omkring 20% af regionens samlede klimaafttryk. Størstedelen af klimaafttrykket skyldes nybyggeri, og kun en mindre del er forbundet med vedligehold af bygninger. Figur 11 viser udviklingen af klimaregnskabet for byggeri, fordelt på regionens forskellige enheder.

Figur 11: Byggeri

Region Syddanmarks klimaregnskab for byggeri fordelt på regionens enheder i 2020, 2021 og 2022.

Det fremgår af Figur 11, at byggeriet af Nyt OUH står for næsten 70% af regionens CO₂-udledninger fra byggeri. Generelt viser figuren en reduktion af CO₂-udledningen fra regionens byggerier. Hovedårsagen til reduktionen i CO₂-udledningen fra byggeri er, at byggeaktiviteten har været lavere i 2022 sammenlignet med 2020.

Færdiggørelse af større byggerier, som f.eks. det store kvalitetsfundsprojekt i Aabenraa og reduktion i byggeaktivitet på generalplanen i Esbjerg har været af væsentlig betydning for reduktionen.

Flere af de store byggerier, herunder kvalitetsfundsbyggerierne, forventes at blive færdiggjort inden for de kommende år, hvilket betyder at CO₂-udledningen fra byggeri forventes at falde drastisk inden for de kommende år.

Der er en delstrategi for "Bæredygtig byggeri" på vej til regionsrådet i 2024. Delstrategien skal medvirke til, at den resterende byggemasse i regionen bliver mere bæredygtig frem mod 2030.

Varer og tjenesteydelser

Med forbehold for de usikre tal på dette område, viser data, at klimaaftrykket forbundet med indkøb af varer og tjenesteydelser har været faldende siden 2020. Indkøb af varer og tjenesteydelser fylder ca. 75% af regionens samlede klimaaftryk. De største kategorier er følgende:

De største kategorier under varer og tjenesteydelser		
	Medicin	26%
	Medicinsk udstyr	16%
	Sundhedsydelser	7%
	Laboratorieudstyr	6%

De 2 største områder, medicin samt medicinsk udstyr, bliver gennemgået nedenfor.

75%

Varer og tjenesteydelser er langt den største post i regionens klimaregnskab. Den fylder omkring 3/4 af det samlede CO₂-forbrug.

MEDICIN

Medicin er det område i klimaregnskabet, der fylder mest. Over en fjerdedel af Region Syddanmarks samlede klimaaftryk stammer fra medicin. Der har været mindre udsving mellem de forskellige typer af medicin de forskellige år, men det overordnede klimaaftryk for medicin har været nogenlunde stabil siden 2020.

Halvdelen af klimaaftrykket for medicin kommer fra den kategori, der hedder antineoplastiske og immunomodulerende midler, der indebærer medicin til behandling af kræft. Medicin til behandling af kræft er den type medicin, der bruges flest penge på i regionen, hvorfor det også er den type medicin der fylder mest i klimaregnskabet. Dette eksempel viser den usikkerhed, der er indbygget i den internationalt anerkendte beregningsmetode, regionen anvender til beregning af klimaregnskabet. For der er ikke

nødvendigvis en direkte sammenhæng mellem forbruget af medicin og medicinens udledning af CO₂-ækvivalenter (se Bilag 1).

Der arbejdes på at forbedre datagrundlaget for medicin i samarbejde med de andre regioner og Amgros.

Der er dog ingen tvivl om, at det er nødvendigt at reducere klimaaftrykket forbundet med medicin.

Derfor kigger regionen nærmere på medicinspild i de forskellige afdelinger og undersøger, hvordan man kan optimere forbruget.

Eksempler på grøn omstilling

Medicinspild skal kortlægges på OUH i Svendborg

Et nyt pilotprojekt vil gennemgå al medicinaffald på OUH Svendborg for at kortlægge medicinaffaldets karakter og identificere områder, hvor spild af medicin kan undgås.

MEDICINSK UDSTYR

Medicinsk udstyr indeholder alle kliniske forbrugsvarer til brug i de ambulante klinikker og på operationsstuerne. Nogle produkter fylder meget i klimaregnskabet, og her kan nævnes: kirurgiske produkter, endoskopiske instrumenter, kirurgiske tekstiler, medicinske handsker, forskellige implantater, etc.

regionen har brugt færre penge på medicinsk udstyr i 2022 sammenlignet med 2020, hvilket med den nuværende beregningsmetode betyder, at klimaaftrykket er faldet tilsvarende. En af årsagerne til dette er, at mængden af indkøbte pandemiværnemidler i kroner faldt med ca. 90% fra 2020 til 2022.

Eksempler på grøn omstilling

Grønne krav til procedurepakker

Grønne krav til procedurepakker skal bl.a. være med til at fjerne udstyr, der ikke anvendes og udskifte engangsprodukter med flergangsprodukter.

Medicinsk udstyr er en af de store bidragyder til regionens udledning af CO₂-ækvivalenter, og regionen vil derfor undersøge, hvordan klimaaftrykket herfra kan reduceres.

Bl.a. vil regionen undersøge mulighederne for at skifte fra engangs- til flergangsprodukter samt at indkøbe mere bæredygtige produkter.

Delstrategier for hovedindsatsområderne; "Lægemidler og anæsthesigasser", "Kliniske og øvrige forbrugsvarer" og "Medicoteknisk udstyr og IT" er under udarbejdelse.

Disse delstrategier skal være med til at målrette arbejdet og sikre, at regionen får reduceret klimaaftrykket fra de pågældende områder tilstrækkeligt for at nå reduktionsmålet på mindst 35% i 2030 ift. 2020.

GRØNNE KRAV I INDKØB

I 2020 vedtog regionsrådet en ny indkøbspolitik "Indkøbspolitik for Region Syddanmark", der bl.a. redegør for, hvordan der i regionen arbejdes med bæredygtige indkøb. Målet er en omstilling til en mere cirkulær økonomi, hvor hele produktets livscyklus omfattes, herunder blandt andet mulighed for produkter med længere levetid og mindre miljø- og klimabelastning samt at vurdere, om nyindkøb overhovedet er nødvendige.

Grønne krav til:	2021	2022
Brugsfase		2
Data		2
Emballage	1	20
Logistik/transport		1
Produkt	2	24
Produktion		2
I alt	3	51

Tabel 1: Antal grønne krav i udbud

Antal af grønne krav i udbud fordelt på forskellige kategorier i 2021 og 2022.

En af de måder, regionen arbejder med omstillingen til en mere cirkulær økonomi, er ved at stille grønne krav i udbud.

Grønne krav i udbud er krav til leverandørerne om mere bæredygtige elementer i produkterne. Krav i udbud er en vigtig indsats, hvis regionen skal nå reduktionsmålet på mindst 35% frem mod 2030. Desuden er kravene med til at påvirke markedet i en grønnere retning.

Udviklingen i antal grønne krav, regionen har stillet i udbud med kontraktstart i 2021 og i 2022 kan ses i Tabel 1.

Tabel 1 viser, at regionen er blevet bedre til at stille grønne krav i udbud, især inden for kategorierne emballage og produkt. Kategorien "emballage" indeholder krav om mindre materiale forbrug, genanvendte materialer, og at emballagen er designet på en måde, så materialet kan genanvendes efterfølgende. Kategorien "produkt" indeholder krav om miljømærker, materialetype, brug af genanvendte materialer og levetidsforlængelse af produktet. I 2021 var alle de grønne krav tilknyttet det samme udbud, hvor det i 2022 fordeler sig over fem forskellige udbud. Regionen forventer, at andelen af udbud, hvor der stilles grønne krav, vil stige betydeligt frem mod 2030.

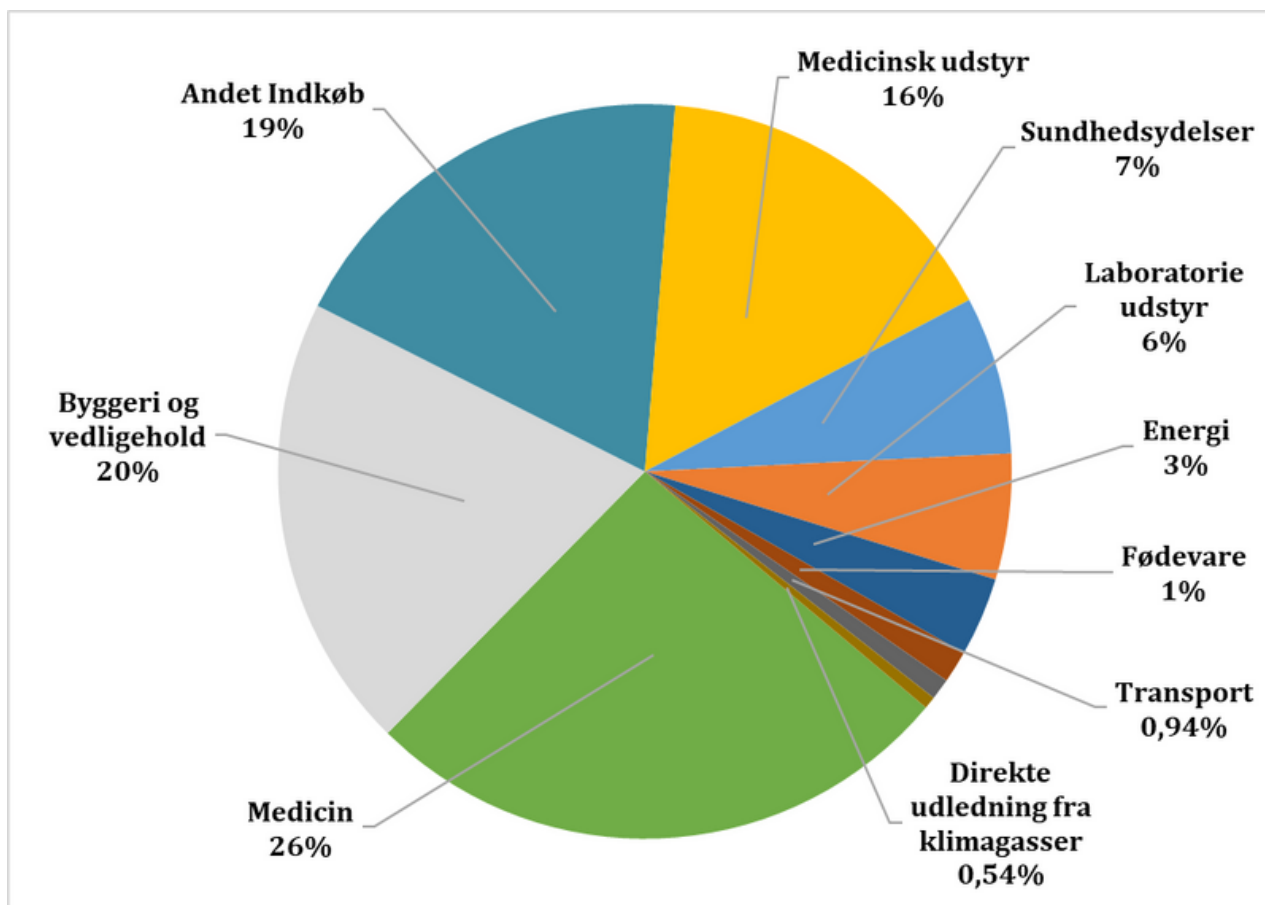
STATUS PÅ DET SAMLEDE KLIMAAFTRYK

Med udgangspunkt i de resultater, der er blevet præsenteret her i rapporten og de usikkerheder, der ligger til grund for beregningerne, er det samlede klimaaftryk fra Region Syddanmark opgjort til omkring 695 kton CO₂-ækvivalenter. Det svarer til, at regionens klimaaftryk er faldet med ca. 5% siden 2020.

Figur 12 viser det samlede klimaregnskab for Region Syddanmark, og hvordan det fordeler sig på regionens aktiviteter.

Figur 12: Klimaregnskab

Region Syddanmarks klimaregnskab for 2022 fordelt på forskellige områder. De forbrugsrelaterede områder er langt de største poster, samt byggeri. Energi og transport fylder kun en mindre del af det samlede klimaregnskab.

Samlet set viser resultaterne, at regionens klimaaftryk er faldet med ca. 5% siden 2020, hvor regionens samlede klimaaftryk blev beregnet til 732 kton CO₂-ækv. En besparelse på 5% svarer til, at regionen har reduceret sit klimaaftryk med 37 kton CO₂-ækv. Reduktionerne stammer primært fra byggeri (ca. halvdelen) og indkøb af pandemiværnemidler (ca. en fjerdedel). Den sidste fjerdedel fordeler sig på de resterende kategorier i klimaregnskabet.

På områderne energi, transport, direkte udledte klimagasser, fødevarer og affald, hvor regionen har et godt og gennemarbejdet datagrundlag, kan der generelt ses en positiv udvikling siden 2020. På de områder, hvor resultaterne er baseret på økonomidata, tegner der sig også et billede af, at regionen går den rigtige vej. Det skal dog igen bemærkes, at beregningerne på regionens forbrug er baseret på økonomiske data, hvorfor resultaterne ikke nødvendigvis er et fuldstændig billede af regionens faktiske udvikling af klimagasser, men det er det bedst mulige billede.

Region Syddanmarks samlede klimaaftryk er blevet reduceret med 5% i 2022 ift. 2020.

For at nå regionens målsætning om at reducere det samlede klimaaftryk med mindst 35% i 2030, er det nødvendigt, at regionen igangsætter langt flere indsatser og projekter, især inden for indkøb af varer og tjenesteydelser. Dette vil ske henover de kommende år i takt med, at sygehusene intensiverer arbejdet med den grønne omstilling, herunder de leaområder som de enkelte sygehusenheder har ansvar for at udvikle på, og når de seks delstrategierne udmøntes i konkrete initiativer.

Der er allerede blevet sat flere projekter i gang i 2022 i forbindelse med de forskellige enheders leaområder. Regionen forventer, at effekten af disse projekter kan ses i fremtidige klimaregnskaber, når de bliver implementeret på flere og flere afdelinger.

Region Syddanmark

Grøn omstilling 2022

Udarbejdet af Region Syddanmark, Center for Grøn Omstilling

Adresse: Damhaven 12, 7100 Vejle

Email: klima@rsyd.dk